

WORLD ACCREDITATION DAY

Nye regler om EA MLA

Arbejdsgruppen EA WG ILC Calibration

Ny ILAC politik for sporbarhed

INDHOLD

- 2 Henvisning til EA MLA på certifikater
- 3 Nye regler om EA MLA
- 4 Internationalt nyt
 - 4 World Accreditation Day
 - 5 Ny hjemmeside skal fremme akkreditering i Europa
 - 5 Nordisk-baltisk møde om akkreditering inden for certificering
- 6 Nyt om Interoperabilitetsdirektivet
- 7 Arbejdsgruppen EA wg ILC calibration
- 8 Ruhedsnormaler
- 9 Accelerometre
- 10 Godkendelse af danske laboratorier til test af produkter til Japan
- 10 Revideret ILAC politik for usikkerhed i kalibrering (ILAC P14)
- 11 Ny ILAC politik for sporbarhed
- 11 Ny AB vedrørende estimering og rapportering af måleusikkerhed på mikrobiologiområdet
- 12 Akkreditering til medicinsk undersøgelse efter ny udgave af DS/EN/ISO 15189
- 13 Kurser
- 13 Personalialia
- 14 Ny lovgivning, hvor akkreditering anvendes
- 15 Nye akkrediteringer/godkendelser
- 16 Nye eller reviderede dokumenter

Henvisning til EA MLA på certifikater

Kurt Stockholm, Kamstrup A/S, kst@kamstrup.dk, 89 93 10 63

Denne markering og henvisning til at akkrediteringen, udover at være et EA-anliggende også er et EU-anliggende, er absolut en handelsmæssig fordel også udenfor EU.

Kamstrup A/S har kunder i ca. 40 lande udenfor EU. Disse kunder anvender internettet til at søge oplysninger om krav til de produkter (varme-, el- og vandmålere) som vi markedsfører.

Da det er de færreste ikke EU-lande, der har legale krav til disse målere, så "læner" de sig ofte op ad de europæiske krav, som de finder på internettet, og kræver dem opfyldt i forbindelse med placering af ordrer hos os.

Vi har med succes fremsendt vores ISO 17025 akkrediteringscertifikat til kunderne, hvilket i langt de fleste tilfælde uden videre bliver accepteret. Ligeledes har vores MID-certificering også "givet pote" i lande udenfor EU.

Eksempelvis har russiske kontrollanter i en periode på ca. 10 år årligt besøgt Kamstrup for - som de sagde - at akkreditere os til at sælge og levere fjernvarmemålere til Rusland.

Så kom MID, og i 2008 fik vi det årlige besøg af en russisk kontrollant.

Efter ca. to timers præsentation af kvalitetssystemet efterfulgt af MID udtalte kontrollanten:

"Hvis det er godt nok i EU, så må det være godt nok til os"

DANAK

Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond
Dyregårdsvej 5B
2740 Skovlunde
Tlf.: 7733 9500
Fax: 7733 9501
www.danak.dk
danak@danak.dk

DANAK tilbyder akkreditering til virksomheder, der ønsker national og international anerkendelse af deres prøvnings- og kalibreringsydelse samt certificeringsaktiviteter og inspektion.

DANAK-NYT
Udgiver: DANAK

Ansvarshavende:
Jesper Høy, DANAK

Redaktion:
Erik Bruun Lorentzen, DANAK

Grafisk og teknisk produktion:
Jon Kabell ApS

Oplag: 1.500

Yderligere eksemplarer af DANAK-NYT kan rekvireres hos Anne Lumholdt, alu@danak.dk, tlf. 7733 9574 eller printes fra www.danak.dk.

Siden har vi ikke haft flere kontrolbesøg fra Rusland.

Selv om akkrediteringen (i henhold til ISO/IEC 17025) i princippet ikke er et krav for Kam-

strup's primære forretning, så har vi beholdt akkrediteringen. Årsagen hertil er blandt andet, udover den ovenfor nævnte accept i lande udenfor Europa, at vi løbende bliver holdt op mod kravene for akkrediteringen.

Dermed vedligeholder vi en systemstyringsstruktur og en måleteknisk viden, som alt i alt bidrager til et højt specialiseret kompetenceniveau til gavn for virksomheden som helhed.

Kurt Stokholm har siden 1989 været ansat som kvalitetschef med ansvar for indførelse og vedligeholdelse af ledelsessystemer iht: ISO 9001, ISO 14001, ISO 17025, MID D-module for virksomheden samt datterselskaberne i ind- og udland.

Deltager aktivt i virksomhedens overordnede beslutninger vedrørende strategier og udarbejdelse af handlingsplaner.

Siden sep. 2010 Quality Advisor for koncernen Kamstrup A/S på deltid med speciale i ledelsessystemer og vurdering af underleverandører.

KAMSTRUP A/S

Nøgletal (2011):

Medarbejdere: 750 (www)

Omsætning: 1,18 mia. dkk.

Produkter: el-, vand-, varme- og kølemålere

Produktion: ca. 700.000 målere

Siden 1992 ca. 7 mio. målere
(til afregning af forbrug)

Nye regler om EA MLA

Vagn Andersen, va@danak.dk, 77 33 95 36

DANAK indfører nye regler for henvisning til EA-MLA'en – den europæiske aftale om anerkendelse af rapporter og certifikater udstedt af akkrediterede virksomheder.

EA vedtog på generalforsamlingen i november 2011, at der skulle udarbejdes regler for henvisning til EA MLA på akkrediteringscertifikater, og at de akkrediterede virksomheder også skulle have mulighed for at henvise til EA MLA'en på rapporter og certifikater udstedt under deres akkreditering (se DANAK-NYT nr. 23). De nye regler er nu indarbejdet i EA-3/01 EA Conditions for the Use of Accreditation Symbols, Text Reference to Accreditation and Reference to EA MLA Signatory Status, som blev vedtaget den 22. november 2012. Reglerne skal være implementeret af akkrediteringsorganerne inden udgangen af 2013.

De ændrede regler for henvisning til EA-MLA'en på certifikater er vedtaget som følge af Forordning 765/2008 om kravene til akkreditering, artikel 11 (2), hvorefter "De nationale myndigheder anerkender ligeværdigheden af de tjenester, der ydes af de akkrediteringsorganer, der med positivt resultat har været underkastet den i artikel 10 nævnte peer evaluering, og accepterer dermed på grundlag af den i stk. 1 nævnte

antagelse akkrediteringscertifikater fra disse organer og de attesteringer, der udstedes af overensstemmelsesvurderingsorganer, som de har akkrediteret".

Det betyder, at myndigheder i EU og EØS landene skal anerkende akkrediteringer udstedt af f.eks. DANAK på lige niveau med akkrediteringer udstedt af akkrediteringsorganer i andre lande, godkendt under EA MLA'en. Det samme gælder for rapporter og certifikater udstedt af de akkrediterede virksomheder, og dermed er det indre marked reguleret af EU lovgivning udvidet til også at gælde rapporter og certifikater udstedt af akkrediterede virksomheder.

Med den europæiske lovgivning om akkreditering og myndighedernes pligt til at anerkende rapporter og certifikater udstedt af akkrediterede virksomheder for aktiviteter dækket af EA MLA'en forventer DANAK, at der generelt i markedet vil være fuld tillid til akkrediteringssystemet. Fremover bør virksomheder også på områder, som ikke er reguleret af europæiske lovgivning, have tillid til rapporter og certifikater udstedt af akkrediterede virksomheder og anse disse som tilstrækkelig dokumentation for produkters og ydelsers opfyldelse af krævede specifikationer.

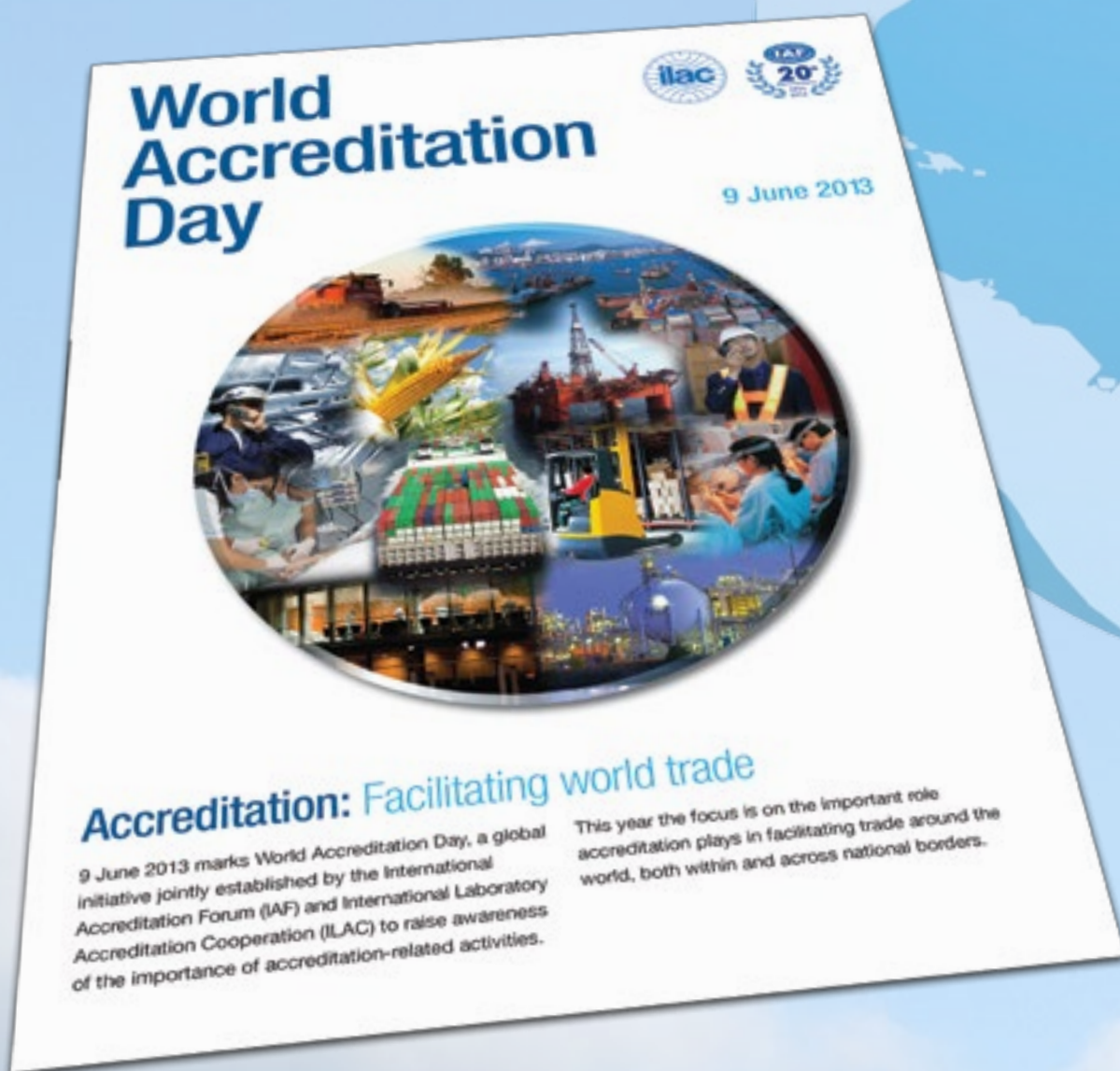
For at sikre at markedet har let adgang til information om hvilke ydelser, der leveres af akkrediterede virksomheder, vil DANAK fremover på akkrediteringsdokumenter tilføje "EA MLA medlem" i kombination med DANAK's akkrediteringsmærke for at vise, at det er en akkreditering under EA MLA'en.

Formålet med at tilføje "EA MLA Medlem" på akkrediteringscertifikater skal medvirke til at skabe større gennemsækelighed i markedet om, at det er en ydelse under EA MLA'en.

Tilsvarende vil DANAK opfordre de akkrediterede virksomheder til at bruge "EA MLA Medlem" i kombination med DANAK's akkrediteringsmærke, så det er let for akkrediterede virksomheders kunder at dokumentere, at ydelsen – kalibreringen, prøvningen, certificeringen eller inspektionen – er udført af en akkrediteret virksomhed og er dækket af EA MLA'en.

Reglerne om brug af "EA MLA Medlem" vil blive indført i AB 2: DANAK's akkrediteringsmærke og henvisning til akkreditering i løbet af 2013.

INTERNATIONALT NYT

WORLD ACCREDITATION DAY

Vagn Andersen, va@danak.dk, tlf. 77339536

Temaet i år er Facilitating World Trade. Yderligere information kan findes på DANAK's hjemmeside www.danak.dk. Bro-

chure, poster mm. kan findes på ILAC's hjemmeside https://www.ilac.org/world_accreditation_day.html. Link til ILAC's hjemmeside kan

også tilgås ved at trykke på ILAC logoet på DANAK's hjemmeside. Se derefter under punktet Publications and Resources.

NY HJEMMESIDE SKAL FREMME AKKREDITERING I EUROPA

Vagn Andersen, va@danak.dk, tlf. 77 33 95 36

EA, den europæiske samarbejdsorganisation for akkrediteringsorganer, har udviklet en ny hjemmeside, der skal styrke akkreditering i Europa.

På den nye EA-hjemmeside er både udseende, navigation og indhold forbedret samtidig med, at stilen fra den tidligere hjemmeside bibeholdes. EA's vigtigste funktion er at arbejde for udbredelsen og anerkendelsen af akkreditering i Europa, og det er forventningen, at den nye hjemmeside kan bidrage til dette.

Eftersom EA's hjemmeside er en vigtig platform, hvor interessenter kan finde information om akkreditering, er det vigtigt, at hjemmesiden afspejler det forhold. Derfor har EA's sekretariat, EA's kommunikationskomité og den franske udvikler Microscopie arbejdet tæt sammen, og resultatet kan altså ses nu.

For interessenterne er de tre vigtigste indgange på hjemmesiden: About us (dvs. EA), MLA & BLA Signatories og Publications. Her findes en introduktion til EA, en oversigt over

de akkrediteringsorganer, som har underskrevet MLA-aftalen om anerkendelse af certifikater og rapporter udstedt af akkrediterede virksomheder, samt (under Publications) en liste over de dokumenter, som EA har udgivet til bl.a. fortolkning af de standarder, som er grundlaget for akkreditering af virksomheder.

Vi håber, at alle interessenter vil besøge den nye hjemmeside, og eventuelle kommentarer eller forslag til forbedring af hjemmesiden kan sendes til DANAK.

NORDISK-BALTISK MØDE OM AKKREDITERING INDEN FOR CERTIFICERING

Rikke Dahl Nielsen, rdn@danak.dk, 77 33 95 22

Norsk Akkreditering var i år vært for det årlige møde for nordiske og baltiske akkrediteringsorganer. Formålet med de nordiske møder er at udveksle erfaringer og harmonisere fortolkningen af de akkrediteringsstandarder, som er fælles udgangspunkt for akkrediteringsorganers arbejde. Der var i år 20 deltagere i mødet, som enten var ledende assessorer inden for certificering eller "beslutningstagere" i relation til akkreditering til certificering. Mødet blev afholdt i Lillestrøm, nær Oslo i januar 2013.

Mødet i år bar præg af, at akkrediteringsorganerne alle havde travlt med at implemen-

tere den nye reviderede akkrediteringsstandard vedrørende ledelsessystemer (DS/EN ISO/IEC 17021:2011). Frist for implementering var den 1. februar 2013. Standarden er ændret på en række punkter, f.eks. vedrørende krav om en dokumenteret proces til at fastlægge kompetencekriterier og nye krav til indhold af auditplan, auditprogram og auditrapport.

På det nordiske møde blev der udvekslet viden og holdninger til, hvordan akkrediteringsstandard skal fortolkes og implementeres. På den måde bidrager det nordiske møde til, at standardens krav fortolkes ensar-

tet internationalt, og at certificeringsorganer bliver mødt med de samme krav fra de respektive landes akkrediteringsorganer. Derudover drøftedes, hvordan vi kan sikre en smidig, effektiv og rettidig implementering på de øvrige områder (produktcertificering, personcertificering og inspektion) de næste par år.

De nordiske møder er et godt sted at få vendt og afklaret vores fælles interesser, så vi kan opnå størst mulig indflydelse i både europæisk og globalt regi, når det drejer sig om udformning og indretning af principper og regler for akkreditering.

NYT OM INTEROPERABILITETS-DIREKTIVET

Jens Ostermann, jso@danak.dk, tlf.: 77 33 95 41

Interoperabilitet er produkters, systemers, eller forretningsprocessers evne til at arbejde sammen om at løse en fælles opgave.

Interoperabilitet er produkters, systemers, eller forretningsprocessers evne til at arbejde sammen om at løse en fælles opgave.

For jernbaner er evnen til at arbejde sammen beskrevet i Interoperabilitetsdirektivet (IOD). Fra direktivets indledning: "For at give unionsborgerne, de erhvervsdrivende og de regionale og lokale administrative enheder mulighed for fuldt ud at udnytte fordelene ved et område uden indre grænser, bør der blandt andet gøres en indsats for at fremme sammenkobling og interoperabilitet mellem de nationale jernbanelnet og lette adgangen til disse net ved iværksættelse af enhver form for aktion, som måtte være nødvendig med hensyn til harmonisering af tekniske standarder, som anført i traktatens artikel 155 [nu artikel 171]."

Populært sagt skal en lokomotivfører kunne fremføre et tog fra Nordkap til Sicilien uden nationale "hindringer" i form af forskellig infrastruktur (skinner, signaler, kørestrøm) og forskellige krav til togets tekniske udrustning. I Danmark er det Trafikstyrelsen, som står for implementeringen af IOD og dermed implementeringen af de fælleseuropæiske regler for jernbaner.

Bekendtgørelse 1195 af 13. december 2011

"Bekendtgørelse om krav til bemyndigede organer på jernbaneområdet" trådte i kraft den 31. december 2011. Bekendtgørelsen finder anvendelse på overensstemmelsesvurderingsorganer, som er etableret her i landet, og som ønsker at blive udpeget og notificeret som bemyndiget organ (NoBo) til at udføre

opgaver med at vurdere interoperabilitetskomponenternes overensstemmelse eller anvendelsesegnethed eller at gennemføre proceduren for EF-verifikation af delsystemerne i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/57/EF af 17. juni 2008 om interoperabilitet i jernbanesystemet i Fællesskabet.

Bekendtgørelsen stiller krav om akkreditering af de organer, som gerne vil udpeges af Trafikstyrelsen som bemyndigede organer i henhold til interoperabilitetsdirektivet. Det er DANAK, som skal stå for akkrediteringen.

Virksomheder på jernbaneområdet (eller virksomheder som laver produkter til jernbaneområdet) vil skulle anvende et bemyndiget organ, når:

- Det kræves af en TSI (Teknisk Specifikation for Interoperabilitet dvs. fælleseuropæiske regler)
- Et delsystem på internationale strækninger nybygges, fornyes eller opgraderes
- En interoperabilitetskomponent, som skal anvendes på internationale strækninger, nybygges, fornyes eller opgraderes

Bekendtgørelse 441 af 16. maj 2012

"Bekendtgørelse om krav til udpegede organer (DeBo) på jernbaneområdet" trådte i kraft 1. juni 2012. Bekendtgørelsen omfatter krav til udpegede organer på jernbaneområdet.

Bekendtgørelsen fastsætter hvilke krav, der skal opfyldes for at blive udpeget organ i henhold til interoperabilitetsdirektivet. Kravene til udpegede organer er ifølge bekendtgørelsen stort set sammenfaldende med kravene til

bemyndigede organer. De udpegede organer skal, ligesom de bemyndigede organer, opfylde de minimumskriterier, som følger af bilag 1 til bekendtgørelsen, disse krav er helt parallelle til IOD's bilag VIII, der sætter krav til bemyndigede organer. Bekendtgørelsen indeholder bl.a. krav om ansvarsforsikring i forbindelse med udførelsen af opgaver som udpeget organ. Dette krav fremgår også af IOD.

Virksomheder på jernbaneområdet (eller virksomheder som fremstiller produkter til jernbaneområdet) vil skulle anvende et udpeget organ, når nationale tekniske forskrifter finder anvendelse. Nationale tekniske forskrifter er nationale tekniske regler, som Danmark i medfør af interoperabilitetsdirektivets artikel 17, stk. 3, har meddelt EU-Kommissionen.

Begge bekendtgørelser præciserer altså procedurerne for de bemyndigede og udpegede organer i forbindelse med kontrol af TSI'er og nationale regler. DANAK kan fra 2013 tilbyde akkreditering til certificering af overensstemmelsesvurderinger som bemyndiget organ (NoBo) og akkreditering til certificering af overensstemmelsesvurderinger som udpeget organ (DeBo).

TÜV SÜD Danmark er i marts 2013 akkrediteret til både certificering af overensstemmelsesvurderinger som bemyndiget organ (NoBo) og akkrediteret til certificering af overensstemmelsesvurderinger som udpeget organ (DeBo). Herefter kan TÜV SÜD Danmark anmode Trafikstyrelsen om at blive udpeget som NoBo og DeBo.

ARBEJDSGRUPPEN EA WG ILC CALIBRATION

Erik Bruun Lorentzen, ebl@danak.dk, tlf.: 77 33 95 62

DANAK har, som omtalt i artiklen "Internationale præstationsprøvninger" i sidste nummer af DANAK Nyt, gennem flere år deltaget i møderne i arbejdsgruppen EA wg ILC calibration, der typisk afholdes to gange om året på skift i medlemslandene i Europa.

Arbejdsgruppen er nedsat i 2008 som afløser for ekspertgruppen under EA LC, der blev opløst i ca. 2003.

Gruppens to første opgaver, der som nævnt i artiklen var en sammenlignende kalibrering af ruhedsnormaler, arrangeret af det danske nationale metrologiinstitut for ruhed Center for Geometrisk Metrologi, samt en sammenlignende kalibrering af accelerometre, arrangeret af det tjekkiske metrologiinstitut CMI, er netop afviklet.

Der er nedsat en tilsvarende arbejdsgruppe EA wg ILC/testing, som varetager at arrangere regionale sammenlignende prøvninger til understøttelse af MLA aftalen inden for det kemiske prøvningsområde. DANAK har også en repræsentant i denne arbejdsgruppe.

Der er ved gruppernes møder ofte en repræsentant fra EURAMET til stede, idet samarbejdet med BIPM/EURAMET om deltagelse i key comparisons (referencelaboratoriernes sammenlignende kalibreringer) til understøttelse af arbejdsgruppens arbejde anses for vigtigt.

Det har fra EA's side været foreslået at slå de to arbejdsgrupper for prøvning og kalibrering sammen. Den ide blev drøftet af arbejdsgrupperne ved seneste møde, men

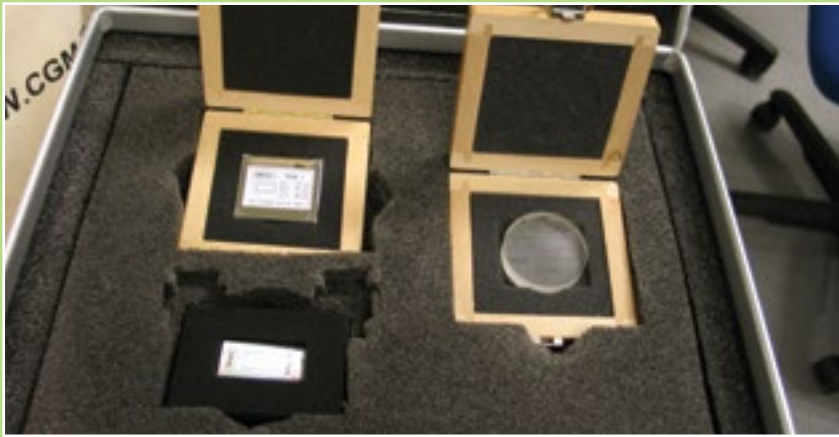
grupperne er ikke positive overfor ideen, primært fordi arbejdet i grupperne er meget forskelligt, så der vil ikke være nogen synergieffekt ved at slå grupperne sammen. En væsentlig del af arbejdet i kalibreringsgruppen består i at identificere behov for at arrangere sammenligninger på områder, hvor det i modsætning til prøvningsområdet er vanskeligt at finde kommercielt tilgængelige sammenligninger, hvilket desværre gælder for mange områder. Der arbejdes efter en femårsplan, som løbende justeres ved hvert møde på baggrund af drøftelser om relevans, antal mulige deltagere osv.

For hvert projekt udarbejder arbejdsgruppen konkrete forslag til kalibreringer dvs. programmer med forslag til udstyr, måleområder, måleusikkerheder osv., så et passende udvalg af laboratorier har mulighed for at deltage.

På længere sigt er det hensigten, at projekterne skal kunne sendes i udbud, så et passende antal arrangører af præstationsprøvninger kan byde ind på opgaverne. Indtil videre har udvalget af arrangører været begrænset, og gruppen har været nødt til

selv at opsøge mulige arrangører. Det er endnu ikke et krav, at arrangørerne skal være akkrediterede, da udvalget i så fald vil være yderligere begrænset. Gruppen vedligeholder en liste med mulige arrangører af sammenlignende kalibreringer, og eventuelle input hertil modtages gerne.

Læs videre om de sammenlignende kalibreringer af ruhedsnormaler og accelerometre på side 8-9

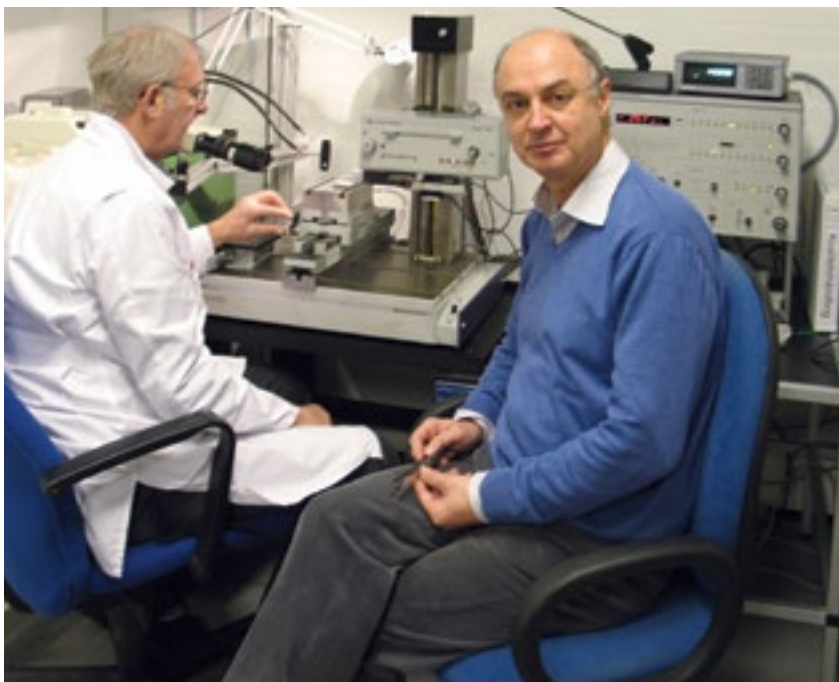

Normalerne i transportkasse.

De metalliske normaler er fremstillet ved en slags afstøbingsproces, hvor der galvanisk udfældes et lag af nikkel på en masteroverflade med en given ruhed.

Efterfølgende tages det udfældede lag af som en tynd film med et "aftryk" af den ru overflade og monteres på et metallisk emne.

RUHEDSNORMALER

Måleingeniør René Sobiecki til venstre og professor Leonardo De Chiffre til højre foran ruhedsmåleren, som er det danske referenceinstrument for ruhedsmåling.

Visse af tidsplanens delelementer har måttet revideres nogle gange undervejs grundet både udfordringer med at identificere deltagere og tekniske problemer undervejs, men den overordnede plan for det gennemførte projekt har dog holdt. Der blev rundsendt to sæt af tre glasnormaler i to parallelle ringe. Cirkuleringen startede i begyndelsen af september måned 2012, og sluttede i midten af november. Et udkast til rapport forelå plan-

mæssigt i januar 2013, og den endelige rapport er udsendt til deltagerne den 1. marts uden væsentlige ændringer i forhold til den foreløbige rapport. Der var oprindelig tilmeldt 10 laboratorier, et laboratorium måtte dog trække sig ud som følge af interne ændringer i virksomheden. Det er et tilfredsstillende deltagerantal, når områdets specielle karakter tages i betragtning.

Glasnormalerne fremstilles ved slibning eller ved ætsning. Normalerne bruges af kalibreringslaboratorier til kalibrering af målemaskiner til måling af ruhed.

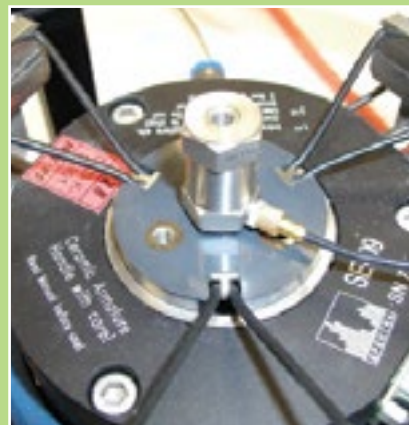
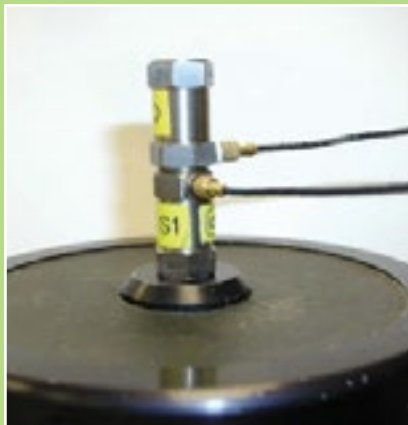
Alle laboratorier har rapporteret måleresultaterne i engelske kalibreringscertifikater i laboratoriernes sædvanlige format. Måleusikkerheder er beregnet og angivet i henhold til EA-4/02.

Hvert sæt af normaler bestod som ovenfor nævnt af tre almindeligt anvendte ruhedsnormaler i henhold til ISO 5436-1:2000: En type A normal med en mikroskopisk rille, og to type C normaler med forskellige ruheder $Ra=0,5\mu m$ og $Ra=3\mu m$. Deltagerne blev bedt om at kalibrere parametrene Ra , Rz , RSm , og $Pt(d)$, dvs. henholdsvis den aritmetiske middelafvigelse for den evaluerede profil, profilmaksimumhøjden, profilelementernes middebredde samt en tilnærmet værdi for dybden d af en mikroskopisk rille.

Normalerne blev kalibreret af pilotlaboratoriet før og efter cirkulationen, og den konstaterede drift er så lille, at de oprindelige værdier har kunnet anvendes som referenceværdier. Alle måleresultater er inden for acceptgrænserne, idet alle E_n værdier er under 1, den højeste er på 0,77, og der er ikke rapporteret om skader på emnerne undervejs.

Til venstre ses back-to-back monteringen af BK 8305 accelerometre sammenspændt med referencefladerne mod hinanden. Udstyret under test ses øverst og referenceudstyret er monteret nederst. Til højre ses en anden opspændingsmetode, hvor begge udstyr er monteret på shakerens (rystebordets) referenceflade. Referenceudstyret er monteret inde i shakeren, og er altså ikke synlig på billedet.

ACCELEROMETRE

Det er mere end 10 år siden der sidst har været arrangeret en tilsvarende sammenlignende kalibrering. Da accelerometre benyttes i vid udstrækning i industrien, på kraftværker, om bord på skibe osv. til måling og overvågning af vibrationer af maskindele, roterende aksler osv., har der været behov for at arrangere denne sammenlignende kalibrering.

Der indgik to typer accelerometre: A: Standard accelerometer BK 8305 og B: industriaccelerometer BK 8326, og sammenligningen er udført af Afdelingen for Akustik og Kinetik ved laboratoriet for fundamental metrologi i det tjekkiske metrologiinstitut CMI. Laboratoriet har ved flere lejligheder demonstreret kompetence ved deltagelse i CIPM key comparisons, og har også leveret referenceværdierne til kalibreringen. 13 lande, nemlig Danmark, Frankrig, Israel, Italien, Polen, Portugal, Serbien, Slovenien, Slovakiet, Sverige og Tyrkiet var oprindeligt tilmeldt kalibreringen, der blev udført i perioden maj 2012 til februar 2013. Målingerne blev udført i to runder, hvor emnerne blev sendt rundt blandt deltagerne i stjerneform,

med kalibrering hos referencelaboratoriet mellem hver ny udsendelse. Al transport og logistik samt toldbehandling blev varetaget af anerkendte internationale transportselskaber, men trods dette, har der været en del problemer med at få emnerne gennem toldbehandlingen i visse af de nye europæiske lande, fortalte lederen af kalibreringen Simona Klenovska ved sidste møde i EA arbejdsgruppen. Dette er en af årsagerne til, at det tog noget længere tid at få kalibreringen afviklet, end det oprindeligt var ønsket, og at forsikringsperioden for emnerne i øvrigt måtte forlænges med tre måneder udover de oprindelige seks måneder.

Kalibreringerne blev for begge de to typer udstyr foretaget ved hjælp af den såkaldte back to back opstilling i henhold til ISO 16063-21: Vibration calibration by comparison to a reference transducer.

I sammenligningen indgik et meget stort antal data, idet størrelse og fase for ladnings- eller spændingsfølsomhed skulle måles og beregnes for begge accelerometertyper ved

31 fastlagte frekvenser i området fra 5-5000 Hz. Desuden skulle accelerometrenes grundlæggende egenskaber måles ved 160 Hz ved fem forskellige accelerationsamplituder fra 1 m/s² til 100 m/s².

11 deltagere gennemførte målingerne for standard accelerometre, alle med over 90% af deres måleresultater udført tilfredsstillende. 10 af de deltagende laboratorier fuldførte målingerne for industriaccelerometre, heraf havde 7 udført over 90% af deres målinger tilfredsstillende, mens 3 havde under 50% af deres resultater rigtige.

Det hører med til historien, at det danske laboratorium der deltog, nemlig Brüel og Kjær, var blandt de bedste i sammenligningen, idet alle måleresultaterne blev godkendt. "Ved kalibrering af referenceaccelerometer 8305 er der en forskel mellem referencelaboratoriet og B&K på ca. 0,3 %, hvilket sandsynligvis skyldes manglende mass load correction for den i proceduren foreslåede metode" udtaler Henning Ploug fra Brüel og Kjær beskedent.

Kravene til deltagelse i EA sammenligninger er implementeret i AB 3, hvoraf det fremgår, at "Laboratorier på anmodning fra DANAK skal deltage i sammenlignende kalibreringer, som afvikles af eller anbefales af European co-operation for Accreditation (EA) eller International Laboratory Accreditation Cooperation (ILAC) til understøttelse af den multilaterale aftale (MLA). De udpegede laboratorier skal selv afholde omkostningerne ved deltagelsen."

Tidligere betalte arrangørerne eller det arrangerende land, men udgifterne (på 0,5-1 million kroner) er ikke realistiske med så mange nye medlemslande i EA. Nu betaler deltagerne derfor selv.

Arbejdsgruppens formål, der er beskrevet i dokumentet EA-2/14, er at:

- understøtte EA MLA (Multi Lateral Agreement) om gensidig anerkendelse af akkrediteringer
- undersøge eventuelle problemer inden for EA, eksempelvis om grupper af akkrediteringsorganer eller laboratorier har problemer på særlige områder
- dække behovet for sammenligninger som ikke dækkes på nationalt niveau

GODKENDELSE AF DANSKE LABORATORIER TIL TEST AF PRODUKTER TIL JAPAN

Jesper Høj, jh@danak.dk, 77 33 95 33

Det japanske sundhedsministerium (MHLW - Food Safety Department) har godkendt, at en række DANAK akkrediterede virksomheder nu kan teste "food, food additives & food contact materials", som skal eksporteres til Japan, uanset produkternes oprindelses- og produktionsland.

MHLW har ønsket, at de danske myndigheder vil acceptere at samarbejde med de japanske myndigheder i tilfælde af en efterforskning, hvis de danske testresultater adskiller sig signifikant fra de japanske myndigheders eller importørers.

DANAK har gennem den danske ambassade i Japan i brev givet denne accept, såfremt der er tale om akkrediterede ydelser, og undersøgelsen kan foregå i overensstemmelse med reglerne for akkreditering.

MHLW-Import Food Safety Office har fra og med 1. april 2013 godkendt laboratorier i Danmark, Irland, USA, Italien, Østrig, Cypern, Grækenland og Hong Kong. MHLW takker for de danske myndigheders og ambassadens assistance i forbindelse med dette, og beder desuden om, at MHLW holdes løbende orienteret om ændringer af relevans for de danske laboratorier (navne/ adresseskift, ophør af tilladelser etc.).

Brevet med godkendelsen er fremsendt på japansk, og bliver arkiveret på ambassaden i Tokyo.

Denne godkendelse forventes delvist at have løst et problem for de danske legetøjsproducenter, som fremover vil kunne få deres produkter testet i både Danmark og Hong Kong. Danske producenter havde dog også udtrykt ønske om at kunne få tests udført i Singapore, Tjekkiet, Kina, Ungarn, Polen og Mexico, men disse lande er enten ikke blevet spurgt eller har ikke ønsket at indgå i samarbejdet med de japanske myndigheder.

REVIDERET ILAC POLITIK FOR USIKKERHED I KALIBRERING (ILAC P14)

Erik Øhlenschläger, eo@danak.dk, 77 33 95 60

I januar 2013 blev ILAC P14:2013 ILAC Policy: Uncertainty in Calibration vedtaget af ILAC's medlemmer. DANAK har ledet arbejdsgruppen, som har varetaget revisionen, der primært skyldes forskelle i tolkning. I Nordamerika har praksis for rapportering af usikkerhed nemlig været meget forskellig fra praksis i Europa og Asien.

Ændringerne i ILAC P14 strammer op på og præciserer kravene til rapportering af usikkerhed i forbindelse med overensstemmelseserklæringer. Dette har ikke betydning for DANAK's implementering af P14 i AB11 *Måleusikkerhed i kalibrering*, da politikken og praksis i Danmark (og det øvrige Europa) er, at såvel målt værdi som usikkerhed skal rap-

porteres. DANAK agter som følge deraf ikke at revidere indholdet i AB11.

NY ILAC POLITIK FOR SPORBARHED

Erik Øhlenschläger, eoe@danak.dk, 77 33 95 60

I januar 2013 blev ILAC P10:2013 ILAC Policy on the Traceability of Measurement Results vedtaget af medlemmerne af ILAC. DANAK har ledet arbejdsgruppen, som har udviklet den nye politik, der har givet anledning til meget engagerede og følelsesladede diskussioner i internationale akkrediteringskredse.

Ændringerne i ILACs nuværende politik for sporbarhed kommer efter en lang og tung proces de seneste 5 år, hvor et tidligere udkast i 2011 ikke fik tilstrækkeligt stort flertal til, at politikken kunne vedtages (2/3 flertal). Efterfølgende har ILAC P10 fyldt meget på dagsordenen ved komitemøderne i ILAC AIC (Accreditation Issues Committee), og den nu vedtagne politik er et verdensomspændende kompromis af meget divergerende standpunkter. Når det kommer til stykket, er der dog mere, der samler end skiller, og basis for politikken har faktisk været uændret gennem hele tilblivelsesprocessen for ILAC P10:2013.

To bærende søjler

Politikken for anerkendelse af sporbarhed i kalibrering er, at:

1. Kalibreringer enten udføres akkrediteret under ILAC Arrangement (dvs. under EA's eller anden anerkendt regions MLA (Multi Lateral Agreement))
2. Eller at kalibreringer udføres af et nationalt metrologiinstitut (NMI) under CIPM's MRA (kan ses på BIPM's hjemmeside i den såkaldte BIPM KCDB)

Dette er på linje med DANAK's krav til sporbarhed i AB3: Akkreditering af laboratorier, og udgør de to "bærende søjler" i etablering af sporbarhed.

Når det ikke er muligt at etablere sporbarhed til en af de to bærende søjler, så tillader P10 på linje med AB 3, at man etablerer sporbarhed på anden vis, idet man til gengæld så også skal dokumentere denne sporbarhed overfor akkrediteringsorganet. DANAK overvejer, om dette skal tydeliggøres yderligere i AB3. I langt de fleste tilfælde er dette så omkostningskrævende, at det i praksis ikke forekommer ret ofte, da man skal kunne redegøre for alle krav i ISO 17025, hvad enten det vedrører interne kalibreringer (som forekommer i stort antal og ikke berøres, da de jo bedømmes på sædvanlig vis af DANAK) eller f.eks. kalibrering fra eksterne ikke akkrediterede laboratorier eller NMI ydelser udenfor CIPM MRA'en.

Sporbarhed i prøvning

På prøvningsområdet har der gennem hele processen været stor konsensus om politikken. På linje med ISO 17025 etableres sporbarheden om muligt på tilsvarende vis som i kalibrering. Dog anerkendes sporbarhed til certificerede referencematerialer (CRM), idet der her skelnes mellem akkrediterede CRM, hvor akkreditering (og den tredjepartsbedømmelse som ligger deri), understøtter sporbarheden, og andre CRM, der skal opfattes som kritiske forbrugsvarer, hvor der er behov for

passende kritisk stillingtagen til egnethed fra laboratoriets side. Det vil blive overvejet, om dette skal tydeliggøres i AB3.

Internationale konsekvenser

En væsentlig grund til at det har taget meget lang tid at revidere P10 er, at adgangen til sporbarhed indenfor kalibrering er meget forskellig i forskellige lande. Generelt er der minimale problemer i Europa, hvor der i de enkelte lande er stort udvalg af laboratorier, som kan kalibrere de fleste kvantiteter, og indenfor kort distance er der flere NMI'er, som kan levere selv meget avancerede kalibreringsydelser. Dertil kommer, at forsendelse indenfor EU er lige så uproblematisk som i Danmark. Kontrasten til dette er udviklingslande, hvor der måske dårligt findes kalibreringslaboratorier, og hvor landenes NMI'er langt fra er på højde med de større/specialiserede industrilandes kalibreringslaboratorier. Endelig er der i visse lande så store geografiske afstande, at det, uagtet et i øvrigt højt udviklingsniveau, er problematisk at sende udstyr til kalibrering i større omfang.

Men under alle omstændigheder er udgivelsen af P10 en klar styrkelse af sporbarhed på internationalt plan, idet ingen kalibreringsydelse nu længere vil kunne accepteres på basis af en egenerklæring af sporbarhed.

NY AB VEDRØRENDE ESTIMERING OG RAPPORTERING AF MÅLEUSIKKERHED PÅ MIKROBIOLOGIOMRÅDET

Erik Øhlenschläger, eoe@danak.dk, 77 33 95 60

Den nuværende AB 13 omhandler estimering og rapportering af måleusikkerhed for kemisk og mikrobiologisk prøvning samt medicinsk undersøgelse. Det har ved implementeringen af AB 13 vist sig, at problemstillingerne for

kemi og mikrobiologi er så forskelligartede, at der er behov for at udarbejde en ny AB 14, som udelukkende skal gælde for mikrobiologi. Der er på denne baggrund igangsat et projekt med dette formål, og når der forelig-

ger et udkast, vil det blive sendt til høring i DANAK's sektorudvalg og de akkrediterede laboratorier på dette fagområde. AB 13 vil forblive uændret bortset fra, at mikrobiologiområdet altså udgår.

AKKREDITERING TIL MEDICINSK UDGAVE AF DS/EN/ISO 15189

Den medicinske faggruppe, fra venstre: Erik Øhlenschlæger, Kirsten Marie Rosenberg, Kirsten Jebjerg Andersen og Henrik Lykkegaard Jørgensen

Erik Øhlenschlæger, eoe@danak.dk, 77 33 95 60

Den nye udgave af ISO 15189 blev udgivet i januar 2013, og alle afventer nu, at den udgives i dansk oversættelse fra Dansk Standard. DANAK udgav i januar 2013 AML 19, som præsenterer overgangsordninger for allerede udstedte akkrediteringer, samt mulighederne for at blive akkrediteret efter såvel den nye som den gamle udgave af ISO 15189 (DS/EN/ISO 15189:2007). Det vil imidlertid være på sin plads at løfte sløret lidt mere for, hvilke initiativer den medicinske faggruppe i DANAK tager på området.

Nye "værktøjer"

DANAK er i fuld gang med at analysere den nye udgave af ISO 15189. I den forbindelse vil DANAK udgive en komplet og

detaljeret krydsreference mellem den gamle og den nye udgave. Heri vil det blive indikeret, hvilke krav der vil blive fokuseret særligt på ved besøg, hvor implementering af den nye standard bedømmes. Denne krydsreference vil være styrende for vore bedømmelser, og vil forhåbentligt være til stor hjælp for laboratorierne, når de skal tilrette deres egne krydsreferencer mellem egne systemer og den nye ISO 15189. DANAK vil desuden opdatere rapportskabeloner samt den detaljerede checkliste, som er tilgængelig på ekstranettet. Det tilstræbes at forkorte teksten i den, så den bliver mere overskuelig end den nuværende checkliste. Udarbejdelse af disse værktøjer planlægges at være på plads medio 2013,

så bedømmelser kan udføres efter den nye ISO 15189 fra 1. oktober.

Akkrediteringsdagen 13. juni 2013

Den nye ISO 15189 bliver et centralt emne på akkrediteringsdagen i den medicinske gruppe. DANAK vil præsentere de væsentligste ændringer, idet det endnu engang skal understreges, at ændringerne i vidt omfang vedrører formuleringer og placering af krav. Desuden forventer vi at kunne præsentere vores nye "værktøjer" for laboratorierne i en næsten færdig udgave. Endelig afsætter vi tid til erfaringsudveksling og drøftelser af den fælles udfordring vi står overfor med ISO 15189:2012.

UNDERSØGELSE EFTER NY

Træning af tekniske assessorer

En ny ændret udgave af en akkrediteringsstandard indebærer, at alle vore tekniske assessorer skal modtage træning. Vi planlægger, at denne træning udføres i andet halvår af 2013, så vi kan imødekomme kundernes ønsker om at blive akkrediteret efter såvel gammel som ny udgave af ISO 15189.

Grundkursus 2014

I marts 2013 gennemførte DANAK sit sidste grundkursus efter ISO 15189:2007, idet der

dog blev taget hul på de ændrede formuleringer i ISO 15189:2012. Fra og med 2014 vil kurset blive gennemført efter den nye

udgave, under skyldig hensyntagen til den gamle udgave.

Den medicinske faggruppe

Der er nu 4 ledende assessorer tilknyttet den medicinske faggruppe. Nyansat ledende assessor Kirsten Marie Rosenberg er sekretær for faggruppen, kontaktperson for de tekniske assessorer og sekretær for sektorudvalget i sundhed. Der er yderligere tre ledende assessorer tilknyttet området: Kirsten Jebjerg Andersen, Henrik Lykkegaard Jørgensen (deltager i EA Health Care arbejdsgruppen) og sektionsleder Erik Øhlenschlæger. Gruppen samarbejder om alle aspekter af akkreditering på det medicinske område lige fra udvælgelse og ansættelse af nye tekniske assessorer, spørgsmål af faglig akkrediteringsmæssig karakter til træning og uddannelse af tekniske assessorer.

Kurser

Titel	Dato	Tilmeldingsfrist
Grundkursus DS/EN ISO 17025:2005	29. - 31. maj 2013	Kontakt DANAK for at høre om der er plads.
Brush-up kursus DS/EN ISO/IEC 17020:2012	29. maj 2013	8. maj 2013
Akkrediteringsdag	13. juni 2013	13. maj 2013
Grundkursus DS/EN ISO 17025:2005	4. - 6. december 2013	4. oktober 2013

Personalialia

Tiltrådt

Kirsten Marie Rosenberg tiltrådte d. 1. januar 2013

Kirsten Marie Rosenberg er Cand. Scient. i humanbiologi og Ph. D. i genetik. Kirsten har arbejdet med molekylærbiologisk diagnostik samt serologiske analyser med henblik på virologisk diagnostik. Kirsten kommer fra en

stilling som driftsleder for et akkrediteret laboratorium ved Statens Serum Institut.

Arbejdsområdet i DANAK vil være akkreditering af laboratorier.

Fratrådt

Kommunikationsmedarbejder Jakob Egelund har fratrådt sin stilling pr. 28. februar 2013

Jakob har været ansat i DANAK siden 1. marts 2011, hvor han har arbejdet med udvikling af DANAKs nye hjemmeside, været redaktør for DANAK-Nyt og løst en række

interne- og eksterne kommunikationsopgaver. Derudover har han deltaget på DANAKs vegne i det europæiske samarbejde.

DANAK ønsker Jakob held og lykke med de nye udfordringer.

Ny lovgivning, hvor akkreditering anvendes

Nedenstående love og bekendtgørelser kan findes på www.retsinfo.dk

Ref. nr.	Titel	Udgivet
BEK nr. 31 Klima-, Energi-, og Bygningsministeriet	Bekendtgørelse om godkendelser for byggevarer i kontakt med drikkevand. Analyser skal foretages af en akkrediteret testvirksomhed.	21/01/2013
BEK nr. 73 Klima-, Energi-, og Bygningsministeriet	Bekendtgørelse om teknisk certificeringsordning for vindmøller. Virksomheder, der udfører certificering, skal være akkrediteret af DANAK eller en medunderskriver af EA's multilaterale aftale.	25/01/2013
LOV nr.1095 Klima-, Energi-, og Bygningsministeriet	Lov om CO ₂ -kvoter. Verifikator skal være akkrediteret efter Kommissionens forordning.	28/11/2012
BEK nr. 1179 Fødevareministeriet	Bekendtgørelse om fødevarerkontrol og offentliggørelse af kontrolresultater. Certificeringen skal være foretaget af et certificeringsorgan, der er akkrediteret af et akkrediteringsorgan, som er medunderskriver af EA's multilaterale aftale om gensidig anerkendelse	12/12/2012
BEK nr. 1201 Klima-, Energi-, og Bygningsministeriet	Bekendtgørelse om gennemførelse af visse af Kommissionens afgørelser samt berigtigelse, der vedrører aktiviteter omfattet af lov om CO ₂ -kvoter Verifikation skal foretages af en akkrediteret person eller virksomhed.	12/12/2012
BEK nr. 1204 Forsvarsministeriet	Bekendtgørelse om tekniske forskrifter for højlagre. Sprinkleranlæg og brandalarmanlæg skal inspiceres af akkrediteret inspektionsvirksomhed.	13/12/2012
BEK nr. 1209 Klima-, Energi-, og Bygningsministeriet	Bekendtgørelse om godkendelsesordning for virksomheder der monterer små vedvarende energianlæg. En godkendelse kan helt eller delvis bygge på en akkreditering fra DANAK.	14/12/2012
BEK nr. 1312 Miljøministeriet	Bekendtgørelse om håndtering af affald i form af motordrevne køretøjer og affaldsfraktioner herfra (Bilskrotbekendtgørelsen). Miljø- eller kvalitetsstyringssystem skal certificeres af en akkrediteret virksomhed.	19/12/2012
BEK nr. 1369 Fødevareministeriet	Bekendtgørelse om betaling for kontrol af fødevarer, foder og levende dyr m.v. Akkrediterede kontrolorganer skal betale Fødevestyrelsen for deres tidsforbrug.	21/12/2012
BEK nr. 1412 Skatteministeriet	Bekendtgørelse om måling af røggasmængde og opgørelse af indfyret energi i affaldsforbrændingsanlæg med henblik på betaling af energiafgift og CO ₂ -afgift. Kvalitetssikring af måler og måleudstyr skal foretages af en akkrediteret virksomhed.	21/12/2012
BEK nr. 1447 Miljøministeriet	Bekendtgørelse om forbrænding af visse typer af træaffald på trævareforarbejdende virksomheder (træaffaldsbekendtgørelsen). Præstationskontrollen skal udføres som akkrediteret teknisk prøvning og målerapporten skal udfærdiges som en akkrediteret prøvningsrapport. Laboratoriet skal være akkrediteret.	20/12/2012
BEK nr. 1449 Miljøministeriet	Bekendtgørelse om visse luftforurenende emissioner fra fyringsanlæg på platforme på havet. Målinger i henhold til DS/EN 14181 skal udføres af et akkrediteret laboratorium.	20/12/2012

BEK nr. 1450 Miljøministeriet	Bekendtgørelse om begrænsning af emission af nitrogenoxider og carbonmonoxid fra motorer og turbiner. Målinger skal foretages af et akkrediteret laboratorium.	20/12/2012
BEK nr. 1451 Miljøministeriet	Bekendtgørelse om anlæg, der forbrænder affald (affaldsforbrændingsbekendtgørelsen). Hvis ikke standarderne stiller strengere krav, gennemføres måleprogrammerne i overensstemmelse med miljøstyrelsens kvalitetskrav om brug af akkrediterede laboratorier.	20/12/2012
BEK nr. 1455 Miljøministeriet	Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (Implementering af dele af direktivet om industrielle emissioner m.v.). Det skal vurderes, om der kan foretages egenkontrol, eller om kontrollen skal foretages af et akkrediteret laboratorium.	20/12/2012

Nye akkrediteringer/godkendelser

i perioden fra 19. september 2012 – 11. april 2013

Akkreditering af certificeringsorganer		
5015	D.I.C. Dansk Institut for Certificering A/S	Certificering af kvalitetsledelsessystemer
7032	A/S Baltic Control Ltd.	Certificering til produktcertificering - Coceral GTP
7035	TÜV SÜD Danmark ApS	Produktcertificering - IOD
7036	TI Sekr-Kvalitet	Produktcertificering – byggevarer i kontakt med drikkevand
Akkreditering af inspektionsorganer		
9099	DS Certificering	Verifikation af miljøteknologi
9101	Dan-Eye	Vejning, prøvetagning og kontrolarbejde
Akkreditering af laboratorier til miljø-/fødevareprøvning		
0540	Tican Fresh Meat Thisted A/S	Akkreditering til prøvning - Fødevarer
Akkreditering af laboratorier til fysisk prøvning og kalibrering		
0525	SSI Metrologi	Akkreditering til kalibrering - Tryk og vakuum og temperatur
0542	Inspecta Denmark	Akkreditering til ikke destruktiv prøvning
Akkreditering af laboratorier inden for sundhedsområdet		
1013	Hormonlaboratoriet	Akkreditering til medicinsk undersøgelse

For yderligere oplysninger se DANAKs hjemmeside www.danak.dk

Nye eller reviderede dokumenter fra DANAK

Alle dokumenterne kan hentes på DANAKs hjemmeside: www.danak.dk

Ref. nr.	Titel	Udgivet	Status
AB 9	Akkreditering til CO ₂ verifikation	Februar 2013	Revideret
AML 18	Angivelse af akkrediteringsområde	Oktober 2012	Revideret
AML 19	Implementering og overgangsfrist for ny udgave af DS/EN ISO 15189	Januar 2013	Ny
AMC 02	Akkreditering til certificering af kvalitetsstyringsystemer. Certificering af virksomheder til udførelse af energimærkning	December 2012	Revideret
AMC 11	Implementering og overgangsfrist for ny udgave af DS/EN ISO/IEC 17024	December 2012	Ny
AMC 12	Implementering og overgangsfrist for ny udgave af DS/EN ISO/IEC 17065	Januar 2013	Ny

Nye eller reviderede dokumenter fra EA (European Co-operation for Accreditation)

Alle dokumenterne kan hentes på EA's hjemmeside: www.european-accreditation.org

Ref. Nr.	Titel	Udgivet	Status
EA/INF-01	List of EA publications		Rev. løbende
EA/INF-02	Contact Persons of EA Full and Associate members, Contracts of Co-operation, Recognized Stakeholders and Observers		Rev. løbende
EA/INF-03	EA Multilateral and Bilateral Agreements, and Signatory Lists		Rev. løbende
EA-1/17	EA Rules of Procedures	December 2012	Revideret
EA-1/20 S1	Terms and Conditions for Financial Compensation from the Operating Grant to EA Member Accreditation Body	December 2012	Revideret
EA-3/01	EA Conditions for the use of accreditation symbols, text reference to accreditation and reference to EA MLA signatory status	December 2012	Revideret

Nye eller reviderede dokumenter fra IAF (International Accreditation Forum, Inc.)

Alle dokumenterne kan hentes på IAF's hjemmeside: www.iaf.nu

Ref. Nr.	Titel	Udgivet	Status
IAF ID 5	IAF Informative Document for the Transition of Information Security Management System Accreditation to ISO/IEC 27006:2011 from ISO/IEC 27006:2007	Januar 2013	Ny
IAF MD5	Duration of QMS and EMS Audits	Marts 2013	Revideret
IAF MD10	IAF Mandatory Document for Assessment of Certification Body Management of Competence in Accordance with ISO/IEC 17021: 2011	Februar 2013	Ny
IAF ML3	Guidance for responding to Inquiries on Multilateral Recognition Arrangement (MLA) Signatory Equivalence and on the Acceptance of Certification Documents	Oktober 2012	Revideret
IAF ML4	MLA Policies and Procedures for a Multilateral Recognition Arrangement (MLA) on the Level of Single Accreditation Bodies and on the Level of Regional Groups	Oktober 2012	Revideret
IAF PR4	Structure of IAF MLA and Endorsed Normative Documents	November 2012	Revideret
IAF/ILAC A2	IAF/ILAC Multi-Lateral Mutual Recognition Arrangements (Arrangements): Requirements and Procedures for Evaluation of a Single Accreditation Body	Januar 2013	Revideret
IAF/ILAC A3	Multi-Lateral Recognition Arrangements (Arrangements): Narrative Framework for Reporting on the Performance of an Accreditation Body – A Tool for the Evaluation Process	Januar 2013	Revideret

Nye eller reviderede dokumenter fra ILAC (International Laboratory Accreditation Co-operation)

Alle dokumenterne kan hentes på ILAC's hjemmeside: www.ilac.org

Ref. nr.	Titel	Udgivet	Status
ILAC P8	ILAC Mutual Recognition Arrangement: Supplementary Requirements and Guidelines for the Use of Accreditation Symbols and for Claims of Accreditation Status by Accredited Laboratories and Inspection Bodies	December 2012	Revideret
ILAC P10	ILAC Policy on Traceability of Measurement Results	Januar 2013	Revideret
ILAC P14	ILAC Policy for Uncertainty in Calibration	Januar 2013	Revideret
ILAC R6	Structure of the ILAC Mutual Recognition Arrangement and Procedure for Expansion of the Scope of the ILAC Arrangement	Februar 2013	Revideret